

VILHELMINA KOMMUN

912 81 VILHELMINA

2023-11-29
Socialdepartementet

Dnr: 52023/02576

Remissvar över betänkandet SOU 2023:52 Ett stärkt och samlat skydd av

välståndssystemen **Sammanfattning**

Utredningen ger en utförlig bakgrund till området och de utmaningar som finns för att värna välfärdssystemen. Vilhelmina kommun instämmer i de flesta av utredningens förslag men inte i de delar som rör bidragsspärr och ekonomiskt bistånd. Vi anser att bidragsspärr som medför totalt stopp för utbetalningar av statens förmåner och stöd kommer medföra ökade utbetalningar hos kommunen och även minskad verkan för den enskilde. Därför måste kommunerna kompenseras genom återsökning annars måste bidragsspärren konstrueras om. Vidare bör även brottslighet riktad mot ekonomiskt bistånd generera en avstängning från detsamma. Annars löper vi risken att bidragsbrottslingarna i vänder sitt intresse mot ekonomiskt bistånd.

Övergripande synpunkter

Vilhelmina kommun instämmer i analysen att det krävs åtgärder för att värna välfärdssystemen på lång sikt. Utredaren föreslår en rad åtgärder t.ex.

- ökat ansvar för myndigheterna att själva förebygga felaktiga utbetalningar,
- inhämtande av uppgifter från banker om misstanke finns,
- ökad information från Skatteverket till kommunerna,
- administrativ sanktionsavgift,
- bidragsspärr för samtliga förmåner och stöd utom ekonomiskt bistånd.

Utredaren beskriver att cirka 13 miljarder kr årligen utbetalas felaktigt och felen orsakas av sökande. Att då anta endast 5 % i besparing, 650 miljoner kr, anser vi vara en överdrivet försiktig hållning med tanke på de radikala förslag som lagts fram. Men förslaget måste nyanseras så att antingen ekonomiskt bistånd också ingår i bidragsspärren eller införande av ett återsökningssystem för kommunerna. Annars har man bara flyttat utbetalningarna från staten till kommunerna.

Särskilt om vissa förslag

9.9.1 Det bör införas en utökad uppgiftsskyldighet för Skatteverket till socialnämnderna

Bedömning: För att förebygga och motverka bidragsbrott och felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen ska det införas en skyldighet för Skatteverket att till socialnämnderna lämna uppgifter om inkomst av tjänst.

Vilhelmina kommun tillstyrker förslaget. Socialtjänsten behöver alla tillgängliga verktyg för att slippa betala försörjningsstöd till individer som har egna inkomster.

12.2 Ett system med bidragsspärr bör införas.

Bedömning: Det bör införas ett system med bidragsspärr på välfärdssystemens område.

Vilhelmina kommun tillstyrker förslaget

12.3 Vad systemet med bidragsspärr ska omfatta

Förslag: Systemet med bidragsspärr ska som utgångspunkt gälla samma förmåner och stöd som bidragsbrottslagen.

Bidragsbrottslagen gäller enligt 1 § första stycket sådana bidrag, ersättningar, pensioner och lån för personligt ändamål som enligt lag eller förordning beslutas av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, en kommun eller en arbetslöshetskassa och betalas ut till en enskild person (ekonomisk förmån).

Vilhelmina kommun tillstyrker förslaget

12.4.1 Beslut bör fattas av allmän domstol

Förslag: Ett beslut om bidragsspärr ska normalt fattas av allmän domstol.

Vilhelmina kommun tillstyrker förslaget

12.4.2 En skyldighet att besluta om bidragsspärr

Förslag: En bidragsspärr ska alltid beslutas när det finns förutsättningarna för det.

Vilhelmina kommun tillstyrker förslaget

12.5 Vem som ska få en bidragsspärr

Förslag: Den som har gjort sig skyldig till ett bidragsbrott, av så kallad normalgraden, eller grovt bidragsbrott ska meddelas en bidragsspärr

Vilhelmina kommun tillstyrker förslaget.

12.6.1 En bidragsspärr ska träffa i princip alla förmåner och stöd

Förslag: En beslutad bidragsspärr ska gälla för i stort sett alla förmåner och stöd enligt bidragsbrottslagen. Bidragsbrottslagen reglerar bidrag, ersättningar, pensioner och lån för personligt ändamål som enligt lag eller förordning beslutas av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, en kommun eller en arbetslöshetskassa och betalas ut till en enskild person (ekonomisk förmån).

Vilhelmina kommun avstyrker detta förslag. Det är inte rimligt att stoppa alla förmåner och stöd samtidigt som möjligheten att söka ekonomiskt bistånd kvarstår enligt 12.6.2. Det blir som vi ser det två oönskade konsekvenser. 1. Bidragsspärren får mindre verkan om den enskilde till stor del kan kompenseras med ekonomiskt bistånd. 2. Kommunen får en markant större kostnad med ökade utbetalningar.

Om det blir en bidragsspärr så förespråkar Vilhelmina kommun ett system där kommunen kan återsöka de kostnader som kommunen åsamkas genom den statliga bidragsspärren. Det är också i likhet med de återsökningar kommuner kan göra hos andra myndigheter.

12.6.2 Ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen ska inte träffas av en bidragsspärr

Förslag: En bidragsspärr ska inte träffa ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen

Vilhelmina kommun avstyrker detta förslag. Utredaren argumenterar att ekonomiskt bistånd ska vara undantaget från bidragsspärr men inte bidragsbrott mot ekonomiskt bistånd. Då anser utredaren att bidragsbrott mot det ekonomiska biståndet ska leda till en bidragsspärr som hindrar den enskilde från att få andra förmåner och stöd enligt bidragsbrottslagen. Det är enligt vår mening en logisk kullerbytta som inte återfinns i resonemanget om bidragsspärr. Innebörden av detta förslag kan bli att socialtjänsten får betala mer i ekonomiskt bistånd till den enskilde än vad bidragsbrottet genererat.

Det kan också bli så att bidragsbrottslingarna försöker utveckla metoder direkt riktat mot ekonomiskt bistånd när det undantas från bidragsspärren.

Utredaren beskriver också att det finns vissa situationer då den enskilde mister sitt ekonomiska bistånd t.ex. genom att inte stå till arbetsmarknadens förfogande. Vi anser att bidragsbrott är lika allvarligt som att inte söka de arbeten individen borde söka.

Utdrag ur 2 kap. 1 § SoL: *Varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.*

Principen om kommunens yttersta ansvar påverkar inte det ansvar som andra huvudmän har. Med införande av en bidragsspärr så tillåtes staten ta ett steg tillbaka från sina förpliktelser gentemot enskilda individer med hänvisning till kommunens ansvar. Då är frågan om bidragsbrottslagen står över socialtjänstlagen?

VILHELMINA KOMMUN

Andreas Eliasson
Kommunstyrelsens ordförande